

บทที่ 1

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การใช้วิทยุกระจายเสียงเพื่อเป็นสื่อในการศึกษา เริ่มจากบริษัทกระจายเสียงแห่งประเทศอังกฤษดำเนินการส่งกระจายเสียงภาควิทยุโรงเรียนเมื่อปี พ.ศ. 2467 ในปีถัดมา พ.ศ. 2468 ประเทศญี่ปุ่นก็ดำเนินการส่งกระจายเสียงวิทยุเพื่อการศึกษา โดย NHK (Nippon Hoso Kyokai) การดำเนินงานของบริษัทกระจายเสียงแห่งประเทศอังกฤษ และ NHK (Nippon Hoso Kyokai) แห่งประเทศญี่ปุ่น ที่ดำเนินงานโดยการเก็บค่าธรรมเนียมจากผู้ฟัง นับเป็นจุดเริ่มของการนำวิทยุกระจายเสียงมาใช้เพื่อการศึกษาทั้งการสอนในระบบโรงเรียน และนอกระบบโรงเรียน

นอกจากนี้ประเทศออสเตรเลียได้ใช้วิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2469 ในแต่ละรัฐของออสเตรเลียมีเสียดคณะกรรมการการศึกษาทำหน้าที่กำหนดหลักสูตรตามความเหมาะสมในแต่ละรัฐ และมีหน่วยงานของรัฐอีกหน่วยงานหนึ่ง ซึ่งดำเนินงานด้วยงบประมาณของกองทุนที่มาจากภาษีประชาชน มาใช้ผลิตรายการตามความต้องการของแต่ละรัฐ สหรัฐอเมริกาก็มีการส่งรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาในปี พ.ศ. 2475 โดยเฉพาะรัฐที่มีพื้นที่เป็นทะเลทราย หรือมีประชากรอยู่กระจัดกระจาย เช่นรัฐเนวาดา รัฐอริโซนา รัฐอลาสก้า เป็นต้น ฝรั่งเศส มีวิทยุ เซอร์บอนน์ (Radio Sor Bonne) เริ่มผลิตรายการทางการศึกษาสำหรับประชาชนทั่วไปตั้งแต่ปี พ.ศ. 2509 ซึ่งต่อมาได้ปรับปรุงโครงการดำเนินงานร่วมกับมหาวิทยาลัยต่างๆ ของประเทศฝรั่งเศส

สำหรับประเทศในเอเชีย ที่มีการใช้วิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา ได้แก่ อินเดีย บังคลาเทศ ปากีสถาน ฟิลิปปินส์ เป็นต้น ประเทศอินเดีย ใช้วิทยุเพื่อการศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่าง Education in Conventional Institutions และ The Andra Pradesh Open University ผลิตรายการวิทยุเพื่อการศึกษา ใช้สื่อวีดีโอและ เทปเสียงเป็นสื่อประสม บังคลาเทศมีสถาบันการศึกษาทางไกล (Institute of Distance Education) ผลิตรายการวิทยุเพื่อการศึกษาเป็นสื่อประกอบกับสิ่งพิมพ์ ปากีสถานก็มีการใช้วิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาที่จัดส่งได้ครอบคลุมทั่วทั้งประเทศเมื่อปีพ.ศ. 2529 ขณะที่การแพร่ภาพโทรทัศน์ ครอบคลุมพื้นที่ประเทศได้เพียงร้อยละ 65 จึงมีการใช้ทั้งสื่อวิทยุและโทรทัศน์ประกอบการเรียนการสอน ทั้งการศึกษาในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน โดยมี Allama Iqbal Open University ใช้ทั้งสื่อวิทยุและโทรทัศน์มาจัดการศึกษาให้นักศึกษา ประเทศฟิลิปปินส์ เริ่มดำเนินการโครงการกระจายเสียงทางวิทยุ (The University of Mindanno's On - The-AIR) ของมหาวิทยาลัยมินดาเนา ผลิตรายการวิทยุเสริมบทเรียนให้นักเรียนรัฐบาล และเอกชน นอกจากนี้มหาวิทยาลัยแห่งชาติฟิลิปปินส์ (The Philippines University) ก็ใช้วิทยุกระจายเสียง เป็นสื่อประกอบสำหรับครุวิทยาศาสตร์

การใช้วิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาในประเทศไทย เริ่มนำมาใช้ในการศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2501 กระทรวงศึกษาธิการตั้งสถานีวิทยุศึกษา เพื่อปรับปรุงและส่งเสริมคุณภาพการเรียน ผลิตรายการส่งกระจายเสียงจากส่วนกลางและทำเทปไปออกอากาศในสถานีส่วนภูมิภาคของกรมประชาสัมพันธ์ กว่า 20 สถานี ต่อมาในปีพ.ศ. 2516 มีผู้เชี่ยวชาญจากองค์การยูเนสโก (UNESCO) มาสำรวจการลงทุนวางแผน และกำหนดขอบข่ายงานของสถานีวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาแห่งชาติแล้วทำรายงานเสนอรัฐบาลไทย โครงการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยเพื่อการศึกษา (เครือข่าย 2) จึงเริ่มอย่างจริงจังในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520 - 2524) และเปิดกระจายเสียงเป็นทางการในปี พ.ศ.

2528 ผลิตรายการวิทยุโดยมีหน่วยงานต่างๆร่วมผลิตรายการ เพื่อให้การศึกษาทั้งในระบบโรงเรียน และนอกระบบโรงเรียน ตลอดจนเป็นการให้การศึกษาแก่ประชาชนทั่วไปด้วย หน่วยงานที่ร่วมผลิตรายการ ได้แก่ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช กระทรวงศึกษาธิการ กรมการฝึกหัดครู กรมส่งเสริมการเกษตร และกระทรวงสาธารณสุข เป็นต้น

สำหรับสถานีวิทยุกระจายเสียงที่จัดตั้งขึ้นเพื่อการศึกษา และมีหน่วยงานต้นสังกัดดูแลเป็นสถาบันอุดมศึกษา คือ

1. สถานีวิทยุมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (สวส.ปชส.10)
2. สถานีวิทยุมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (สวส.วิทยุ มก.บางเขน)
3. สถานีวิทยุมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (สวส.มก.ขอนแก่น)
4. สถานีวิทยุมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (สวส.วิทยุ มก.เชียงใหม่)
5. สถานีวิทยุมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (สวส.วิทยุ มก.สงขลา)
6. สถานีวิทยุมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
7. สถานีวิทยุมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
8. สถานีวิทยุมหาวิทยาลัยขอนแก่น
9. สถานีวิทยุเทคโนโลยีราชมงคล
10. สถานีวิทยุจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยดำเนินโครงการจัดตั้งสถานีวิทยุ และโทรทัศน์ศึกษาตามมติที่ประชุมคณะดี เมื่อวันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2508 โดยในระยะแรกของโครงการดำเนินการเฉพาะวิทยุกระจายเสียง เริ่มส่งกระจายเสียงเป็นทางการ เมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน พ.ศ. 2508 ในระบบ เอฟ เอ็ม สเตอริโอมีลติเพล็กซ์ ความถี่ 101.5 เมกะเฮิรตซ์ กำลังส่ง 1 กิโลวัตต์ การบริหารงานระยะแรก สังกัดสำนักงานเลขาธิการ โดยมีศาสตราจารย์ สำเภา วรางกูร เป็นหัวหน้าสถานีฯ วัตถุประสงค์ของสถานีวิทยุจุฬาฯ ในขณะนั้น ทำการส่งกระจายเสียง

เพื่อประโยชน์ทางราชการของมหาวิทยาลัย เพื่อการศึกษาของนิสิต และเพื่อสันหนนาการ ต่อมา ในปี พ.ศ.2520 สถาบันวิทยุจุฬาฯ โอนมาสังกัดกองบริการการศึกษา ฝ่ายวิชาการ มีคณะกรรมการบริหารสถานีฯดูแลด้านนโยบายและแต่งตั้ง ศาสตราจารย์อาภรณ์ เก่งพล เป็นหัวหน้าสถานีฯ คนที่สองต่อมาจนถึงปี 2533 และปัจจุบันหัวหน้าสถานีฯ คือรองศาสตราจารย์ จุมพล รอดคำดี

ในปี พ.ศ.2535 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้เปลี่ยนโครงสร้างการบริหารของ สถาบันวิทยุจุฬาฯใหม่ มีระบบบริหารงานที่แยกออกมาโดยเฉพาะ แต่ยังคงอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของมหาวิทยาลัย โดยมีคณะกรรมการอำนวยการสถานีฯ ทำหน้าที่ดูแลเรื่องนโยบาย และงบประมาณ และให้มีคณะกรรมการบริหารสถานีฯเป็นผู้กำกับการบริหารของสถาบันวิทยุจุฬาฯ

การดำเนินงานในปัจจุบัน สถาบันวิทยุจุฬาฯ จัดซื้อเครื่องส่งใหม่มาใช้ปฏิบัติงานตั้ง แต่ปี พ.ศ. 2536 เพิ่มกำลังส่งเป็น 10 กิโลวัตต์ รัศมีการออกอากาศครอบคลุมเขต กรุงเทพมหานคร ปริมาณรวมทั้งจังหวัดภาคกลางในรัศมี 100 กิโลเมตร อาทิ ออยุธยา สระบุรี ฉะเชิงเทรา นครนายก ชลบุรี จันทบุรี นครปฐม ราชบุรี เป็นต้น สถาบันวิทยุจุฬาฯ ส่งกระจายเสียงทุกวันตั้งแต่เวลา 06.00 น. ถึง 24.00 น. รวมเวลาส่งกระจายเสียง 18 ชั่วโมงต่อวัน

วัตถุประสงค์ในการส่งกระจายเสียงของสถาบันวิทยุจุฬาฯ

1. เพื่อให้การศึกษาแก่กลุ่มผู้ฟังเป้าหมาย ในลักษณะของการเพิ่มพูนความรู้ทั่วไป ความรู้ทางวิชาการ และเสริมประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี
2. เพื่อให้ข่าวสาร ข้อคิดเห็นในเหตุการณ์ปัจจุบัน และข้อความรู้ที่เป็นผลงานค้นคว้าทางวิชาการ เพื่อเป็นการชี้แนะและเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหามกสังคม

3. เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กับนิสิตเก่าและนิสิตปัจจุบัน
4. เป็นกลไกในการสร้างภาพพจน์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
5. เพื่อส่งเสริมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
6. เป็นสถานสำหรับการศึกษาและวิจัย ด้านสื่อสารมวลชน และศาสตร์ ที่เกี่ยวข้อง

สำหรับการกำกับดูแลให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว คณะกรรมการอำนวยการ
 สถานีวิทยุจุฬาฯ ได้มอบนโยบายแก่คณะกรรมการบริหารสถานีวิทยุจุฬาฯ ให้ดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

นโยบายด้านรายการ

1. เร่งปรับปรุงรายการประเภทข่าวของสถานีฯ เพื่อเผยแพร่ข่าวสารให้ทันต่อเหตุการณ์ ในรูปแบบข่าวสั้น และวิเคราะห์ข่าว นอกจากนี้จะประสานงานกับหน่วยงานของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เผยแพร่ข่าวที่เกี่ยวกับความเคลื่อนไหวของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และให้เข้าถึงกลุ่มผู้ฟังเป้าหมาย
2. บรรจุรายการวิชาการ รายการความรู้ ให้เหมาะสมกับเวลา และกลุ่มผู้ฟังเป้าหมาย จัดสรรเพิ่มรายการวิชาการ รายการความรู้แขนงต่าง ๆ ให้มากขึ้น โดยประสานงานกับหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยและหน่วยงานภายนอก
3. รายการประเภทอื่นๆ อาทิ รายการสาระบันเทิง จัดรายการอย่างมีรสนิยม ให้ความสำคัญเป็นธรรมแก่ผลงานของศิลปินโดยทั่วหน้า

4. ส่งเสริมการศึกษาริวิจัยเพื่อพัฒนารายการให้มีคุณภาพ และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ของสถานีฯ

นโยบายด้านผู้จัดรายการ

1. สถานีวิทยุจุฬาฯ ส่งเสริมให้คณาจารย์และบุคลากรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จัดรายการวิชาการ รายการความรู้ ซึ่งมี 3 ลักษณะ คือ
  - 1.1 เปิดโอกาสให้อาจารย์ผู้จัดรายการแต่เดิม จัดรายการวิชาการต่อไป โดย อยู่ภายใต้เงื่อนไขในฐานะที่สถานีวิทยุจุฬาฯ เป็นผู้จ่ายค่าสมนาคุณ หรือค่าตอบแทนในการจัดรายการให้
  - 1.2 เมื่อมีเวลาช่วงใดว่าง สถานีวิทยุจุฬาฯ จะพิจารณาโครงการจัดรายการ วิชาการของอาจารย์ และหน่วยงานของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็น อันดับแรก
  - 1.3 ให้ความร่วมมือกับฝ่ายการศึกษาต่อเนื่อง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ใน การจัดสรรเวลาออกอากาศรายการวิชาการที่อาจารย์ และหน่วยงาน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เสนอผ่านฝ่ายการศึกษาต่อเนื่องรวมถึงการบันทึก เทปรายการด้วย
2. กรณีที่บุคคลภายนอกมหาวิทยาลัยจะมาจัดรายการทางสถานีวิทยุจุฬาฯ ให้เป็นดุลย พินิจของคณะกรรมการบริหารสถานีวิทยุจุฬาฯ ในการพิจารณาจัดหาหรือจ้างบุคคล ภายนอก ซึ่งไม่ใช่ลักษณะของการขายเวลา ทั้งนี้สถานีวิทยุจุฬาฯ ยังคงเป็นผู้ ดำเนินการจัดหาผู้อุปถัมภ์รายการเอง
3. ส่งเสริมให้ผู้จัดรายการใช้ภาษาไทยให้เหมาะสม และออกเสียงตามอักขระอย่าง ถูกต้อง

จากวัตถุประสงค์และนโยบายของสถานีวิทยุจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จะเห็นได้ว่ามุ่งจัดรายการเพื่อให้การศึกษาแก่กลุ่มผู้ฟังในลักษณะของการเพิ่มพูนความรู้ทั่วไป ข้อความรู้ที่เป็นผลงานค้นคว้าทางวิชาการ เพื่อเป็นการเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาแก่สังคมและ เสริมประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี หากพิจารณาผังรายการส่งกระจายเสียงปี พ.ศ. 2536 ของสถานีวิทยุฯ มีการแบ่งสัดส่วนประเภทของรายการไว้ตามหน้าที่ของสื่อมวลชน คือ รายการข่าวร้อยละ 25 รายการเพื่อการศึกษาร้อยละ 28 รายการความรู้ทั่วไปร้อยละ 20 รายการ สารบันเทิงร้อยละ 20 รายการบันเทิงร้อยละ 7 เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนประเภทของรายการที่นำเสนอตามผังรายการเดิม ก่อนปี พ.ศ.2535 กับผังรายการปี พ.ศ. 2536 พบว่า สัดส่วนของรายการเพื่อการศึกษา และรายการความรู้ทั่วไปรวมแล้วเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 และรายการข่าวเพิ่มขึ้น ร้อยละ 10 ดังตารางข้างล่างนี้

การเปรียบเทียบสัดส่วนประเภทรายการ ของสถานีวิทยุฯ เอฟเอ็ม 101.5 เมกะเฮิรตซ์

	ปี พ.ศ. 2535	ปี พ.ศ. 2536
<u>ช่วงเวลาออกอากาศ</u>	14 ชั่วโมง 30 นาที ต่อวัน	18 ชั่วโมงต่อวัน (เพิ่มขึ้น 25 %)
<u>ประเภทรายการ</u>		
- รายการข่าว	15 %	25 %
- รายการเพื่อการศึกษา	27 %	28 %
- รายการความรู้ทั่วไป	16 %	20 %
- รายการสารบันเทิง	33 %	20 %
- รายการบันเทิง	9 %	7 %

การแบ่งสัดส่วนประเภทรายการดังกล่าว ยังไม่สามารถระบุได้ชัดเจนว่าสถานีวิทยจุฬาฯ จัดผังรายการเพื่อการศึกษาและรายการความรู้ทั่วไป เพื่อให้ความรู้ด้านใดบ้าง มากน้อยเพียงใด ประกอบกับสถานีวิทยจุฬาฯ เป็นสื่อมวลชนในสถาบันอุดมศึกษา จึงควรทำหน้าที่สนับสนุนการผลิตรายการที่มุ่งเน้นสาระ เพื่อส่งเสริมการศึกษาในลักษณะการศึกษาเพื่อประชาชน หรือการศึกษาตลอดชีวิต รวมทั้งการเผยแพร่ความรู้ใหม่ และเป็นการให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการศึกษาวเคราะห์รายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาของสถานีวิทยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ภายใต้ผังรายการปี พ.ศ.2537 ว่ามีการจัดรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา ในลักษณะการศึกษาเพื่อประชาชน หรือการศึกษาตลอดชีวิตเป็นจำนวนเท่าใด มีเนื้อหารายการทางด้านใดบ้าง มีรูปแบบการนำเสนอรายการเป็นอย่างไร ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงการจัดรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาของสถานีวิทยจุฬาฯ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ดำเนินงานของสถานีและนโยบาย ตลอดจนให้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยใช้สื่อมวลชนคือ "สถานีวิทยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" ให้สมบทบาทที่เป็นสื่อมวลชนในสถาบันอุดมศึกษาของชาติ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์เนื้อหารายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาของสถานีวิทยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. เพื่อวิเคราะห์รูปแบบรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาของสถานีวิทยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. รายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาที่จะวิเคราะห์ ได้แก่ รายการที่ฝ่ายรายการสถานีวิทยุจุฬาฯ ผลิตรายการเองและประสานงานการผลิตรายการกับคณะหรือสถาบันในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 28 รายการและรายการที่ศูนย์ผลิตรายการและอุปกรณ์การศึกษา ฝ่ายการศึกษาต่อเนืองจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประสานงานการผลิตรายการจำนวน 11 รายการ ซึ่งรายการดังกล่าวออกอากาศทางสถานีวิทยุจุฬาฯ เอฟ เอ็ม 101.5 เมกะ เฮิรตซ์ ระหว่าง 1-31 เดือนตุลาคม พ.ศ. 2537

คำนิยามในการวิจัย

สถานีวิทยุจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หมายถึง หน่วยงานสังกัดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีการบริหารงานตามระเบียบจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ว่าด้วย การบริหาร งานสถานีวิทยุจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2535

รายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา หมายถึง รายการวิทยุกระจายเสียงของสถานีวิทยุจุฬาฯ ที่จัดขึ้นเพื่อให้ความรู้ เผยแพร่วิชาการให้ข่าวสารและแนวทางการดำเนินชีวิต

เนื้อหารายการวิทยุกระจายเสียง หมายถึง รายละเอียดต่างๆของประเด็นหลัก ประเด็นรองที่ผู้จัดรายการวิทยุกระจายเสียง เพื่อการศึกษา นำเสนอในรายการ

รูปแบบรายการวิทยุกระจายเสียง	หมายถึง การจัดเนื้อหา ข้อมูล เพลงประกอบ เทปสัมภาษณ์ และเสียงประกอบต่างๆ ให้เหมาะสม สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ของการจัดรายการวิทยุกระจายเสียง และกลุ่มผู้ฟังเป้าหมาย
รายการพูดคุย	หมายถึง วิธีการนำเสนอรายการประเภทหนึ่ง มุ่งให้ผู้ฟังได้อรรถรสจากการฟัง อาจจะเป็นการพูดคุยกับผู้ฟังโดยตรง หรือพูดคุยกับผู้ฟังทางอ้อม ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับจำนวนผู้ร่วมพูดคุยแต่ละครั้ง
รายการพูดคุยกับผู้ฟังโดยตรง	หมายถึง วิธีการนำเสนอ เนื้อหาที่พูดกับผู้ฟังอย่างตรงไปตรงมา รูปแบบรายการนี้ ผู้จัดใช้ลีลาการพูด น้ำเสียง ส่วนวนการพูดที่เป็นลักษณะเฉพาะตัวของผู้พูด
รายการสัมภาษณ์	หมายถึง วิธีการนำเสนอ เนื้อหาที่ผู้จัดรายการพูดคุยกับผู้ฟังทางอ้อม โดยการสัมภาษณ์ชั้กถามวิทยากรผู้ร่วมรายการ และผู้ฟังจะได้รับสาระความรู้จากการสัมภาษณ์นั้น
รายการสนทนา	หมายถึง วิธีการนำเสนอรายการที่ผู้จัดรายการไม่ได้เป็นผู้ตั้งคำถามฝ่ายเดียว หากเป็นผู้ร่วมออกความคิดเห็น และทำหน้าที่ถาม-ตอบไป

พร้อมๆกับวิทยากร ผู้ร่วมรายการด้วย ส่วนที่แตกต่างจากรายการสัมภาษณ์คือ ตัวผู้จัดรายการ หรือผู้ดำเนินรายการ ต้องเตรียมตัวเกี่ยวกับรายละเอียดการสนทนาในประเด็นต่างๆอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็น ข้อเท็จจริง ความคิดเชิงสร้างสรรค์ ที่สำคัญ ผู้จัดหรือผู้ดำเนินรายการต้องรู้จักบ่อนคำถาม เพื่อชวนให้ผู้ฟังติดตาม

รายการอภิปราย

หมายถึง วิธีการนำเสนอรายการที่ผู้จัดหรือผู้ดำเนินรายการ มีวิทยากรผู้ร่วมรายการมากกว่าสองคนขึ้นไป โดยผู้ร่วมรายการอภิปรายในประเด็นต่างๆกัน และผู้ฟังจะได้รับความคิดเห็นจากการอภิปรายนั้น

รายการสารคดี

หมายถึง วิธีการนำเสนอรายการโดยมีเนื้อหาเพียงเรื่องเดียว ตั้งแต่เริ่มจนจบรายการในรายการสารคดีอาจมีรูปแบบรายการหลากหลาย คือ อาจจะมีการบรรยาย การสัมภาษณ์ หรือการอภิปราย รวมอยู่ด้วยก็ได้ ความแตกต่างระหว่างรายการสารคดีกับรายการนิตยสาร พิจารณาจากรายการสารคดี มุ่งเน้นเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างลึกซึ้ง ต่างจากรายการนิตยสารที่เสนอ

เรื่องราวอย่างผิวเผิน แม้จะมีการนำเสนอเรื่อง
หลายๆเรื่อง แต่รายการนิตยสาร มิได้ลง
รายละเอียดเท่ากับรายการสารคดี

รายการสารคดีทั่วไป

หมายถึง รายการที่นำเสนอเรื่องใดเรื่องหนึ่ง
ทั่วไป ไม่เฉพาะเจาะจง

รายการสารคดีเนื่องในโอกาสพิเศษ

หมายถึง รายการที่นำเสนอ เนื้อหาเกี่ยวข้องกับ
กิจกรรมเทศกาลพิเศษ หรือเกี่ยวกับบุคคลสำคัญ

รายการสารคดีเชิงวิเคราะห์

หมายถึง รายการที่นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวข้องกับ
กับการดำรงชีวิตของมนุษย์ และมีการวิเคราะห์
ให้เข้าใจถึงส่วนที่มีผลกระทบต่อชีวิต

รายการสารคดีเชิงข่าว

หมายถึง รายการที่นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวข้องกับ
ข่าวที่เกิดขึ้นแล้ว และเป็นการสืบหาสาเหตุ เรื่อง
ราวความเป็นมาอย่างละเอียด

รายการสารคดีท่องเที่ยว

หมายถึง รายการที่นำเสนอเนื้อหาเรื่องการ
เดินทางท่องเที่ยว การไปพบเห็นสิ่งต่างๆ ขณะ
เดินทางท่องเที่ยว หรือการเตรียมตัวก่อน
เดินทาง เป็นต้น

รายการละคร

หมายถึง รายการวิทยุที่นำเสนอในรูปแบบละคร
พูดที่มีเนื้อหาและการแสดงมีความสมจริงคล้ายกับ
เป็นการจำลองเหตุการณ์ขึ้นมา

รายการนิตยสาร

หมายถึง รายการที่นำเสนอเนื้อหาหลายเรื่อง
มีวิธีการนำเสนอรายการหลายแบบ อาจจะ
เป็นการสัมภาษณ์ การอภิปราย ละคร รวม
อยู่ในรายการเดียวกันโดยมีแกนกลาง (Theme)
ของรายการอยู่หนึ่งอัน เพื่อเป็นตัวเชื่อมโยง
เนื้อหาให้มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เปรียบ
ได้กับการจัดทำนิตยสารสำหรับพิมพ์เป็นเล่ม

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ทำให้ทราบว่าคุณภาพของวิทยุกระจายเสียง มีการจัดรายการวิทยุเพื่อการ
ศึกษาในลักษณะการศึกษาเพื่อประชาชน หรือการศึกษาตลอดชีวิตเป็นจำนวน
เท่าใด มุ่งนำเสนอเนื้อหารายการด้านใด และมีรูปแบบรายการเป็นอย่างไร
2. เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาจัดวางผังรายการที่เหมาะสม และสอดคล้องกับ
นโยบายและแผนงานของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในการให้บริการ
ทางวิชาการแก่สังคม นั่นคือ "เร่งการใช้สื่อทางไกลของมหาวิทยาลัยเพื่อ
ประโยชน์ในการเผยแพร่วิชาการ โดยมุ่งให้เข้าถึงผู้สนใจอย่างกว้างขวาง